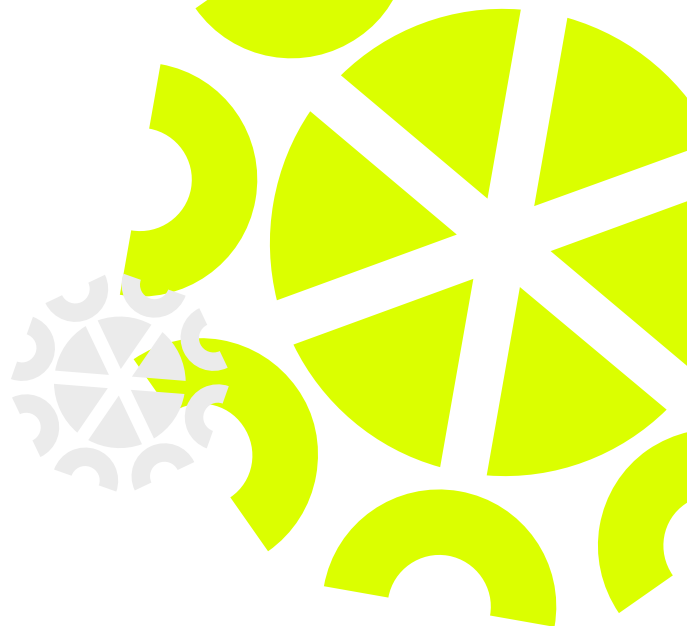

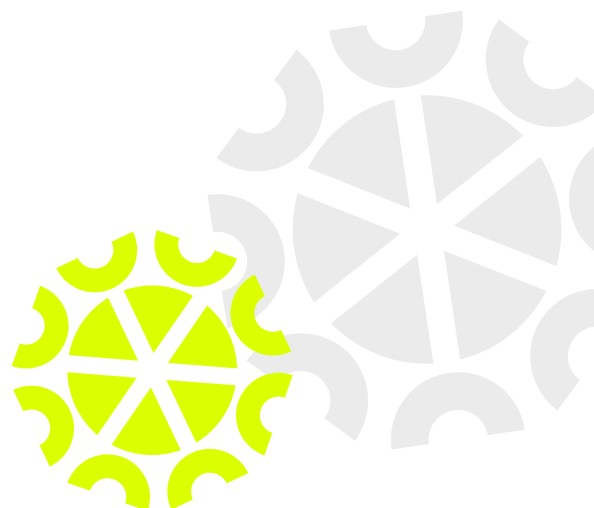
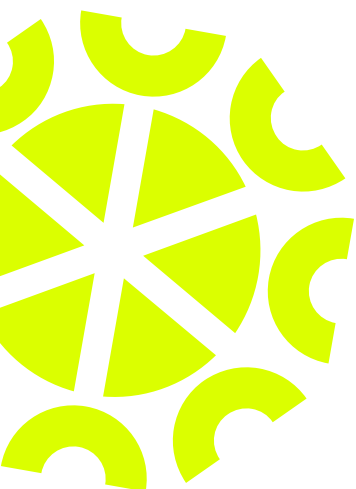
Tartu
2024

TARTU

acento

Keskkonnahoidlike sündmuste korraldamise juhend

EUROPEAN CAPITAL
OF CULTURE

Sissejuhatus

Selles juhendis on ära toodud minimaalsed nõuded ja soovitused keskkonnahoidlike sündmuste korraldamiseks.

Juhendiga käivad kaasas **praktilised soovitused** ja **kontrollnimekirjad**, mis aitavad korraldajal orienteeruda siin toodud keskkonnahoidlikes põhimõtetes. Juhend toetub SA Tartu 2024 **keskkonnastrateegiale** ja on üks oluline samm selle elluviimisel.

Keskkonnahoidlike sündmuste korraldamise juhend ja toetavad materjalid on valminud SA Tartu 2024, Tartu linna ja kestliku ürituskorralduse konsultatsiooniette võtte Acento koostöönä.

Kõik materjalid leiate Tartu 2024 ja Tartu linna kodulehelt.

Juhend on uuendatud 15.03.2025.

Teemad

- 1. Materjalid ja ostud
 - 2. Toitlustus ja veekasutus
 - 3. Jäätmekäitlus
 - 4. Transport
 - 5. Energia ja ressursitõhusus
 - 6. Arvestamine ümbruskonna ja kogukonnaga
 - 7. Kommunikatsioon
-

1. Materjalid ja ostud

Minimaalsed nõuded:

1. Nimekaardid, käepaelad, sildid ja muud trükitavad materjalid (nii materjalide disain kui ka valik) peavad olema korduskasutatavad. Tehke esemete tagastamine külastajale lihtsaks ja selgelt arusaadavaks.
2. Meenete ja kingitustena ei jagata ühekordse kasutusega asju, v.a toit.
3. Sündmuse läbiviimiseks vajaminevad esemed (näiteks dekoratsioonid, sisustus jms) peavad olema korduskasutatavad.

Soovitused:

1. Asendage võimalikult palju pabermaterjale (kutsed, trükised jms) elektrooniliste alternatiividega. Võimalusel tootke/tellige trükised keskkonnahoidlikult (FSC märgisega, Põhjamaade luigemärgisega), eelistades taaskasutatud trükipaberit.
2. Jagage meeneid ja kinke nii vähe kui võimalik. Võimalusel küsige kingisaajalt, kas ta seda üldse soovib. Meeneid ja kinke tehes eelistage keskkonnahoidlikke teenuseid ja annetusi-toetusi. Füüsiliste kinkide puhul otsustage kohaliku toidu ning praktiliste ja keskkonnahoidlikest materjalidest toodetud esemete kasuks.
3. Vältige kaupade, kinkide jm inventari liigset pakendamist ja tellimist. Planeerige koguseid võimalikult täpselt, et ülejäägid oleks minimaalsed. Tehke koostööd teiste samal ajal toimuvate sündmuste korraldajatega, et optimeerida materjalide ja esemete pakendamist ja vähendada transpordi vajadust.

2. Toitlustus ja veekasutus

Minimaalsed nõuded:

1. Kasutage alati korduskasutatavaid nõusid, söögiriistu ja serveerimislahendusi. Söödavad nõud ja anumad (taldrikud, kausid, kohvitopsid jmt) ei ole lubatud.
2. Ühekordsete joogikörte, segamispulkade (sh ka puidust) ja kokteili-kaunistuste kasutamine ei ole lubatud.
3. Toitude ja toitlustajate valikul (ka catering'i puhul) veenduge, et vähemalt üks pakutav pearoog on 100% taimne (vegan). Toidule keskendunud sündmustel kaasake vähemalt paar täistaimseid roogi pakkuvat toitlustajat.
4. Järelejäänud toidule tuleb leida kasutus. Võimalik on see annetada või korraldajatele ja klientidele kaasa anda, eelistatavalt korduskasutatavates anumates. Söödavat toitu ei tohi ära visata.

Soovitused:

1. Lubage osalejatel kaasa võtta korduskasutatavad joogipudelid ja oma toidunõud. Võimaldage loputada nõusid sündmuse ajal.
2. Kokkuleppel sündmuse korraldajaga võib toitlustaja kasutada ka oma nõusid.
3. Tehke tasuta puhas kraanivesi kättesaadavaks, paigutage veepunktid toidualade lähedale.
4. Võimalusel vältige pudelivee (ja muude pudelijookide) serveerimist. Pakkuge korduskasutatavate joogipudelite täitmise võimalust.
5. Täitke joogiklaasid vastavalt külastaja vajadusele. Vältige nende täitmist ilma külastaja soovita.

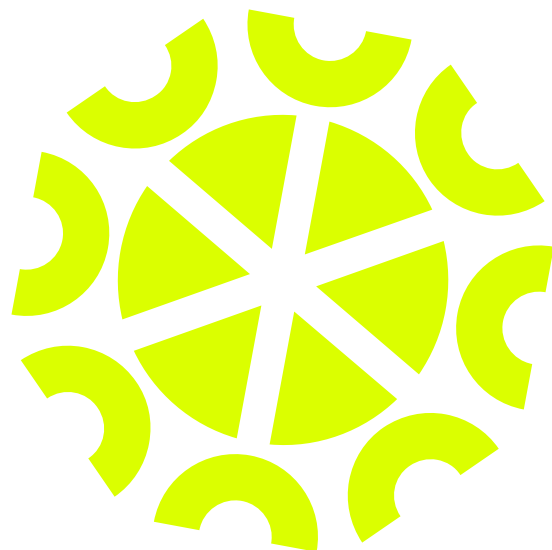
6. Paluge toitlustajal märkida täistaimne pearoog menüüs esimesena.
7. Eelistage toitlustajaid, kes pakuvad hooajalisest ja mahedast toorainest valmistatud toitu.
8. Eelistage õiglase kaubanduse põhimõtete järgi toodetud kohvi, teed, suhkrut ja muid toiduaineid ning jooke.
9. Eelistage võimalusel rohelist energiat kasutavat toitlustusettevõtet.

3. Jäätmekäitlus

Minimaalsed nõuded:

1. Jäätmete liigiti kogumine peab olema korraldatud nii sündmuse osalejatele, korraldajatele kui ka kauplejatele.
2. Külastajatelt jäätmete kogumise liigid sõltuvad sündmuse iseloomust. Kindlasti tuleb koguda eraldi pakend (kui seda sündmusel tekib), biojätmed, panditaara ja segaolmejäätmed.
3. Sündmusel kasutatakse jäätmekonteinerite tähistamiseks järgnevaid tähistusvärve:

- **taara** – roheline
- **biojätmed** – pruun
- **segapakend** – kollane
- **segaolme** – must
- **paber ja papp** – sinine
- **panditaara** – roheline
- **ohtlikud jäätmed** – punane
- **vedeljäätmed (sh toiduõli)** – muu värv

4. Liigiti kogutud jäätmed (segapakend, biojätmed, panditaara jms) tuleb üle anda jäätmekäitlejale liikide kaupa, paludes käitlejalt raportit kogutud kaalu ja ringlussevõtu osakaalu kohta. Segaolmejäätmete osas küsige kogutud jäätmete kaalu ja käitlusviisi. Väiksemate sündmuste puhul võib korraldaja viia liigiti kogutud jäätmed ise jäätmejaama.

Soovitused:

1. Märgistage jäätmekonteinerid ja -raamid selgelt ja arusaadavalt eesti keeles (vajadusel võõrkeeltes), kasutades konkreetseid tähistusvärve ja piktogramme. Selleks on tasuta kättesaadavad jäätmekastide **siltide kujundusfailid**.
2. Küllastajatele selguse loomiseks võib lisada tootenäidised konteineritele-siltidele või n-ö seemneks mõned õigesti sorteeritud jäätmed konteinerisse. Kasutades liigiti kogumiseks kilekottide raame, siis kasutada läbipaistvaid kilekotte.
3. Et liigiti kogumise kvaliteet oleks parem, võib kasutada rohesaadikute abi jäätmekogumispunktides küllastajate juhendamisel.

4. Transport

Minimaalsed nõuded:

1. Küllastajatele tuleb jagada infot erinevate transpordivõimaluste kohta, mis on alternatiiviks üksi autoga tulemisele. Igale infokandjale, promomaterjalile ja sündmuse kirjeldusele lisada soovitus tulla sündmusele ühistranspordiga, rattaga või jalgsi.
2. Sündmuse toimumiskohas peab olema rataste lukustamise võimalus. Kui seda sündmuse alal ei ole, tuleb luua ajutine rattaparkla.

Soovitused:

1. Võimalusel arvestage sündmuse toimumiskoha valikul, et see oleks lihtsasti ligipääsetav ühistranspordi ja rattaga. Võimalusel pange käima eribussid või rongid.
2. Lisage ühistranspordi infole soovituslik liininumbrid (liininumbrid) ja lähimad peatused.
3. Soodustage auto jagamist. Näiteks müüge teatud sündmustele pileteid autopõhiselt: pilet auto kohta, sõltumata reisijate arvust.
4. Välisriikidest tulijatele jagage infot lennureisi kliimamõju kompenseerimise võimaluste kohta. Selleks häid lahendusi ei ole. Soovi korral võib siiski toetada kohalikke keskkonnaorganisatsioone, kes hoiavad elus väärtuslikke looduskooslusi, Eestis näiteks **ELF** ja **Sihtasutus Koosloodus**.

5. Energia ja ressursitõhusus

Minimaalsed nõuded:

1. Reguleerige energia kasutamist. Mitmepäevase sündmuse küllastajavälisel ajal viige elektrikasutus toimumispaigas minimaalseks viisil, mis ei takista sündmuse toimumist.
2. Eelistage püsiva elektriühenduse lahendusi, kui sündmuse toimumispaik seda võimaldab.
3. Vältige ressursside raiskamist. Korraldaja peab sündmuse ajal ja järel jälgima, et ei tekiks ressursi kadu.

Soovitused:

1. Eelistage sündmusel taastuenergiaallikatest pärit elektrienergiat. Kui korraldate sündmuse rendipinnal, uurige millist energialahendust kasutatakse.
 2. Eritranspordi tellimisel eelistage väikese CO₂-heitega sõidukeid (nt gaasibussid ja heitnormile EURO 6 vastavad bussid).
 3. Jälgige sündmusel kasutatava inventari valimisel, et see oleks võimalikult energiasäästlik. Kasutage elektrienergiat tarbivaid seadmeid väikseimas võimalikus mahus.
 4. Kasutage sündmusel inventari, mis vähendab ressursside raiskamise võimalust: eelistage pumba või taimeriga kätepesujaamu, liikumisanduriga valgustust jms.
-

6. Arvestamine ümbruskonna ja kogukonnaga

Minimaalsed nõuded:

1. Sündmuse territoorium peab pärast sündmust jääma sama heasse seisukorda, kui see oli enne sündmust.
2. Maastikule tekitatud kahju tuleb heastada.
3. Ümberkaudsete kinnistute omanikke tuleb teavitada toimuvast sündmusest vähemalt üks nädal varem.
4. Kõrgema kategooria (**F2, F3 ja F4**) ilutulestikku ei ole lubatud kasutada.

Soovitused:

1. Vähendage sündmusega seotud heli- ja valgusreostust, mis võib häirida ümbruses elavaid inimesi ja koduloomi (ärge jätke sündmuse toimumispaika terveks ööks täisvalgustust, muusikat mängima jne).
2. Jälgige transpordi ja parkimise korraldamisel, et see häiriks minimaalselt kohalikku elu. Teavitage ajutistest muudatustest võimalikult varakult, kuid mitte hiljem kui üks nädal enne sündmuse toimumist.
3. Võimalusel kaasake sündmuse toimumispaiga piirkonna kogukonda, pakkudes neile osalemisvõimalust vabatahtlikena, soodustusega sissepääsu, kauplemisvõimalust jne.

7. Kommunikatsioon

Minimaalsed nõuded:

1. Keskkonnahoiuga seotud reeglid ja juhised peavad külastajatele olema edastatud ja avalikult kättesaadavad vähemalt nädal enne sündmust.
2. Partneritele ja kauplejatele peavad keskkonnahoiuga seotud reeglid ja juhised olema edastatud kirjalikult koostöökokkulepete sõlmimisel või piisavalt varakult enne sündmuse toimumist, et neil oleks võimalik keskkonnahoiu reegleid ja juhiseid täielikult täita.
3. Selgitage külastajatele ja partneritele keskkonnareegleid ning -juhiseid ka kohapeal sündmuse ajal.

Soovitused:

1. Jagage keskkonnahoidlikke põhimõtteid järjepidevalt – seda nii külastajatele, avalikkusele, korraldustiimile, partneritele kui ka kauplejatele ja esitlusaladel osalejatele. Kasutage lihtsat keelt, vältige erialast sõnavara.
2. Looge lihtsad ja selged juhised keskkonnahoiu ja jäätmekorralduse reeglite kohta, mis jõuavad aegsasti sihtrühmadeni (nt kauplejad, esitlusaladel osalejad jt). Produktsiooni- ja ülesehitustiimidele, kauplejatele ja partneritele on tarvis meenutada keskkonnahoidliku korralduse reegleid sündmuse eel, selle ajal ja pärast sündmust.
3. Keskkonnahoidlikkuse alast teavitust tuleb toetada sündmuse avalikus kommunikatsioonis ja ka kohapealse infograafikaga (sildid, viidad jms).
4. Valmistage ette võimalikud vastused kogukonna, osalejate ja meedia kriitilistele küsimustele (nt rohepesu süüdistused ja tõrjuv hoiak lisapingutuste suhtes).

Keskkonnahoidlikku sündmuste korraldamist!